

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Вільцанюк О.М.

студентка,

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

КОРЕЙСЬКА ВІЙНА В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ СРСР ТА США

Дослідження Корейської війни та впливу на її перебіг двох наймогутніших держав середини ХХ ст. – США та СРСР – є досить актуальною темою з огляду на те, що наслідки цієї події мають неабияке значення для сучасної міжнародної ситуації в світі. Вагомий внесок у дослідження цієї проблеми зробили такі вчені, як Блер К. [2], Млечин Л. [5], Тихомиров [7], Бевін [1], чії праці використані при дослідженні обраної теми. Метою даного дослідження є з'ясування ролі СРСР та США в Корейській війні, а також окреслення впливу політики цих держав на подальший розвиток Кореї.

Першою військовою сутичкою Холодної війни став Корейський конфлікт 1950-1953 рр. Його передумови склалися наприкінці Другої світової війни, за підсумками якої Корейський півострів був розділений по 38-й паралелі на американську та радянську зони впливу.

Вже в 1948 р. в обох частинах півострова були сформовані держави, побудовані на основі двох протилежних ідеологічних платформ. На півночі утворена прорадянська Корейська Народно-Демократична Республіка, на півдні – проамериканська Республіка Корея. І, як наслідок, – у Республіці Корея почала формуватися ринкова економіка, а у КНДР – азійський соціалізм з централізованою системою державного управління авторитарно-тоталітарного типу [7, с. 98]. В новоутворених державах розпочався новий етап розвитку, який мав відбуватися самостійно, за відсутності контролю з боку «метрополій». Проте вже в 1950-му р. на територію Кореї розпочалася інвазія як американських, так і радянських військ, відбувалося диктування й насаджування умов.

Восени 1949 р. було проголошено про утворення Китайської Народної Республіки. Перебуваючи в оточенні комуністичних держав та сподіваючись на підтримку Сталіна та Мао, Кім Ір Сен наважується розпочати об'єднання Кореї, поширення своєї влади на увесь півострів. Так, розпочата у червні 1950 р. як громадянська, Корейська війна поставила світ на поріг Третьої світової війни. Дві наймогутніші держави опинилася по різні боки фронту. Як СРСР, так і США бажали розширення меж свого політичного впливу та послаблення, а то і знищення, головного суперника.

Коли 25 червня 1950 р. президентові Сполучених Штатів Гаррі Трумену повідомили, що Північна Корея напала на Південну, американський президент

зробив запис у щоденнику, що відразу згадав, як починалася Друга світова: «Демократії нічого тоді не зробили, і це надихнуло агресорів. Якщо комуністам дозволять увірватися в Республіку Корею, і вільний світ не висловить своє заперечення, жодна мала держава не зможе чинити опір загрозам і агресії з боку сильніших комуністичних сусідів» [5, с. 190]. Проводячи аналогію з нацистською агресією, Трумен розумів, що Корейська війна – не просто черговий регіональний конфлікт, а шанс зупинити поширення комуністичної ідеології, не дозволити новій антилюдській системі поглинати державу за державою, як це робив Третій Рейх.

Втручання Сполучених Штатів у корейську проблему цілком відповідало зовнішньополітичній програмі, відомій як «Доктрина Трумена». Її основою була політика «стримування» по відношенню до СРСР. «Вільні народи світу звертаються до нас з проханням про підтримку їх волі. Якщо ми сумніваємося в нашому лідерстві, ми можемо поставити під загрозу мир у всьому світі» – так закінчується промова президента Трумена на засіданні Конгресу 12 березня 1947 р. [9, с. 1047].

Американське керівництво сумнівалося у намірах СРСР розширювати конфлікт до рівня загального. Проте американська сторона чудово розуміла, що напад КНДР на Республіку Корею було б неможливим без підтримки і згоди Сталіна. Основним аргументом прибічників гіпотези комуністичної змови є посилення на те, що в січні-лютому 1950 р. у Москві побували вищі керівники компартій Китаю, Кореї, які, в принципі, могли узгодити з Й.В. Сталіним певний загальний план дій [8, с. 401].

Очевидно, що американська політика «стримування» та небажання ескалації конфлікту були несумісними. Як відомо, на кінець вересня 1950 р. американсько-корейські війська звільняють територію Республіки Корея. Здавалося б, місію виконано – демократична держава врятована від «червоної» експансії. Але, дійшовши до 38-ї паралелі, війська не зупинилися, а почали наступ на КНДР. Після цього розпочинається період активної військової підтримки корейських комуністів з боку СРСР. В Білому домі знали – якщо потенційні агресори зрозуміють, що їм, найгірше, загрожує лише відновлення передвоєнного статус-кво, політика «стримування» перетвориться в нескінченну послідовність обмежених воєн, що послаблюють сили Америки [4, с. 430].

Після вступу СРСР та КНР у війну сили дещо врівноважилися. Перебіг військових дій продемонстрував, що ситуація набула безвихідності, і в липні 1951 р. ініціюється початок переговорів. Не припинивши військових дій, сторони намагалися домовитися, проте ніхто не бажав йти на поступки, адже кожна сторона мала конкретні цілі. «Якщо дипломатію визначали б лише цілі війни, то будь-який конфлікт автоматично перетворювався б у загальну війну, незалежно від ставок і ризиків, що є далеко не найкращим варіантом в століття ядерної зброї» [4, с. 437].

Шанси на мир значно підвищилися завдяки втручанням долі. 5 березня 1953 р. помер Йосип Сталін. Десять днів по тому його наступник Георгій Маленков виголосив промову. Він заявив, що між Москвою і Вашингтоном не існує розбіжностей, які не можуть бути вирішені мирним шляхом на базі

взаєморозуміння. Ейзенхауер відповів на неї обережною, але оптимістичною промовою під заголовком «Шанс на мир», в якій закликав Маленкова підтвердити свої слова конкретними діями, зокрема укладенням «почесного перемир'я в Кореї» [5, с. 265]. Офіційно війна закінчилася 27 липня 1953 р. підписанням перемир'я в Панмунджомі. Жодна сторона не досягла цілей, визначених перед війною: в Кореї було відновлено статус-кво, Корея не об'єдналася ні під демократичним, ні під тоталітарним протекторатом.

Оцінюючи роль обох супердержав у розвитку Кореї, треба спробувати поглянути на це крізь призму цілей – засобів – результатів. Цілі було окреслено вище. Це, передусім підтримка регіональних союзників, поширення свого політичного впливу, як з боку соціалістичного СРСР, так і з боку «оплоту демократії», Сполучених Штатів. Найкращий засіб досягнення цілей – ведення успішних військових дій. Війна – це завжди жертви. За весь час війни було вбито, поранено або травмовано, за найпоширенішими даними, бл. 4.4 млн осіб [1, с. 483]. І Північна Корея, і Південна Корея були перетворені на руїни.

Жодні наслідки, ані позитивні, ні негативні, не можуть бути співставленими з втратами, яких зазнали обидва народи. Проте різниця у принесених для Кореї з боку СРСР та США наслідках грандіозна. Сьогодні ми знаємо Південну Корею як країну, що орієнтується на ліберально-демократичні цінності. Пройшовши більш як 60-річний складний шлях модернізації, політичних та суспільних перетворень, Республіка Корея посіла гідне місце у світовій економіці та міжнародній політиці. За даними Всесвітнього банку, Республіка Корея займає 30 місце в світі за ВВП на душу населення [6]. Зауважимо, що наступною в списку є держава Ізраїль. Отож, можна зробити висновки про те, що РК є досить успішною державою.

В свою чергу, КНДР є прикладом типової авторитарної держави, яка тримає багатомільйонний народ у страху та жахливих життєвих умовах. «Введений Кім Ір Сенгом режим існування ... не має собі рівних. Абсолютний регламент зі строгим контролем і жорстокими покараннями перетворив країну з 22-мільйонним населенням в комуністичну казарму, в реальне втілення найстрашніших утопій типу оруеллівської,» – так описує північнокорейську реальність Л. Васільєв [3, с. 243]. Окрім того, ця держава створює небезпеку для всієї планети наявністю в неї ядерної зброї.

Отже, Корейська війна та участь в ній США та СРСР мала різні наслідки для Південної та Північної Кореї. США захистили Республіку Корею від негативного тоталітарно-авторитарного досвіду. Сполучені Штати намагалися принести демократію і в КНДР, проте внаслідок втручання СРСР це стало неможливим. І як наслідок – ми маємо дві абсолютно різні Кореї, розділених за допомогою ідеології.

Список використаних джерел:

1. Bevin A. Korea: The First War We Lost / A. Bevin. – New York: Hippocrene Books, 1993 – 566 с.
2. Блэр К. Забытая война США в Корее [Електронний ресурс] / Клэй Блэр. – 1987. – Режим доступу до ресурсу: http://militera.lib.ru/h/blair_c/index.html

3. Васильев Л. История Востока в 2 Т., Т. 2 / Л. Васильев. – М.: Высш. шк., 1994. – 495 с.
4. Киссинджер Г. Дипломатия / Г. Киссинджер. – М.: Ладомир, 1997. – 848 с.
5. Млечин Л. Холодная война. Политики, полководцы, разведчики / Л. Млечин. – М.: Центрполиграф, 2009. – 608 с.
6. Рейтинг держав за ВВП на душу населення за даними Світового банку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?order=wbapi_data_value_2014+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc
7. Тихомиров В. Д. Корейская проблема и международные факторы (1945 – начало 80-х годов) / Ред. А. В. Воронцов. – М.: Вост. лит., 1998. – 280 с.
8. Хлевнюк О. Сталин. Жизнь одного вождя / О. Хлевнюк. – М.: АСТ: Corpus, 2015. – 496 с.
9. Хрестоматия по истории международных отношений / Сост. Д. В. Кузнецов. В 5-ти книгах. Книга 4. Новейшее время. – Благовещенск, 2013. – 2214 с.

Кулікова Т.О.

здобувач,

*Навчально-науковий інститут історії та філософії
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

РЕОРГАНІЗАЦІЯ МАШИННО-ТРАКТОРНИХ СТАНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕМОНТНО-ТЕХНІЧНИХ СТАНЦІЙ В УКРАЇНІ В СЕРЕДИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

З огляду на те, що в сучасній Україні стан машинно-тракторного парку на селі сягнув критичної межі, вивчення досвіду діяльності МТС, РТС та відділень «Сільгосптехніки», вироблення на основі цього рекомендацій, зокрема прикладного характеру, щодо налагодження матеріально-технічного забезпечення вітчизняної аграрної галузі є актуальними завданнями історичної науки.

Після прийняття в кінці березня 1958 р. Верховною Радою СРСР закону «Про подальший розвиток колгоспного ладу та реорганізацію машино-тракторних станцій» в країні доволі оперативно розпочалося втілення в життя основних його положень. З огляду на очевидні тенденції вирішення питання взаємовідносин МТС та колгоспів, а також актуальність весняних польових робіт, передбачена реорганізацією передача техніки колгоспам розпочалася ще до прийняття згаданого закону. На початку березня 1958 р. в Києві відбулася представницька нарада, на якій розглядалися питання майбутньої реорганізації та було прийнято відповідні рішення про порядок передачі сільськогосподарських машин із МТС в колгоспи [4, с. 70].

На початок реорганізації в Україні налічувалося майже 1400 МТС і машино-тваринницьких станцій. По адміністративним районам республіки вони розмішувалися дуже нерівномірно [7, с. 345].